

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a za ine pokrajine 1 fr. 25 novčića i šalje se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništvu

BUNJEVAČKI I ŠOKAČKI VILIN

namijenjena pučkoj pouci, zabavi i gospodarstvu.

Oglase uvršćuju uz običnu cieniu, bez imenih dopisih i prima, a rukopisi nevrata „Uredništvu Vile“, koje nalazi pod naslovom: Bogdáša; p. Somogy-Selly; županija Baranja

Broj 1.

U Baji. 1. šiecnja, 1876.

Godina 6.

1876.

Vahni „Vilo,“ u to ranje gluho
Od zorice gorom i dolinom
Odjevena u svečano ruho
K bunjevačkim i šokačkim sinom
Srećem punim želja'
I rajskog veselja!

Pozdravi svakog divnom zorum
I milo mu zapjevaj na pragu:
Projeknutu ravninom i gorom
Od pjesme ti otačbinu dragu
Željah vienac ovi'
Bog da blagoslovi!

Liepom, čistom i kriepostih punom
Višnje dušom vjeruj mi u biće
Vječne sreće zlatnom, rode krunom
Da okiti narodno ti žiće
I uz Slave seke
Da mi živiš vieke!

Odviek nada u Božanstvo stara
Sirila ti duše neumrle
Grudih srce sa narodna mara
Za krieposti slavne i prevrle
Srećom izobilja
Do vječnoga cilja!

Miluj ljubav od alema sjajna
Medju braćom i sestrama juža
Da ti sloga zlatna, vjekotrajna,
Uzhiljadi drugovah i druga'
Sve na ljepšu, veću,
Narodnosti sreću!

Koj od mravih radnih pregalacah
Ko što mresti hrpom mravinjaka
Bunjevaca tako i Šokacah
Nek obradja polje ruka jáka,
Da s pluga, vrline!
Dobim bolja sine!

Od letučih medonosnih čela'
Sred vrtovah, kitnih perivojah,
Za sunčana blagostna ogricla

Sabirućih sok cvatućih hvajah
Punit si hambare!
Uč iz dobe stare

Dugom radnjom, trajnom štedljivosti
Pojedince i narode silne
K nebu diže blago imućnosti
Od zamande dične i obilne:
Samo ti u štednji
Da budeš poslednji?

Uerkvi se i na mjestu svakom
Molitvicom pjesme i vapaja
Vrućoželjno čistom sjet i lakom
Dušom sebe i roskog si vaja,
Duge iza tmine
Da vam sunce sine!

Ko mučenik iza Božjeg Sina
Ljudskom oku primjerom trepteći
Od Hioba do nebnih visina'
Po svem svijetu sbog trpnje sloveći
Trpi do nauke
I ti nuždne muke

Najžešćemu poput Božjeg Janjca
Za dušmane na križu moleća
Od uvredah pomoz i klanjca
Dušmaninu krivde prašćuć smieća
Za oprost od Boga
Griješih žiča tvoga!

Odaj, rode, ljubav iskrenjemu
Gostbom slavskom kroz sviet gromo-
rećom

Da ugodiš i Bogu i njemu
Za diel raja ljubavju što većom,
Da te ljubi, štije,
Tko ti ime čuje!

Voljom tvojih jednoplemenika,
Hram diž sloge po svem svijetu bjelom
S koga sjeva veličanstvom dika
Po slavenstvu vilajeta cielom:
U tom hramu i ti
Slavan imaš biti!

Od vjekovah hrabre djedove ti
Kroz sve dane ljuljaše sloboda,
A ti za nju da nehaješ mrieti
Sramota je sveg slavenskog roda:
Hrabro stoj na pragu
Za slobodu dragu!

Mnoge, koji rajskoj u slobodi
Odrüe se narodnosti svoje
Proklinjajte vi svieta izrodi
Neživući za no što sveto je —
Nek sve padne, mrije,
Što izrodstvo krije!

Grozna bura vatre proždiruće
Iz paklenskih nek srne nizina,
Te uništi gromom i utuće
Svakog Slave izdajicu sina,
Koj rieć roda svoga
Neljubi do Boga!

Otimaj mi dičan, slavan, rode
I unapried za vremena dalja
Posred svake sgode i nesgode
Dom i kuću zavisti iz ralja':
Bud za mil si domak!
Svedj vitez i momak

Duh slavenski burno nek se širi
Po svih žilah vedra života ti,
Te viek silne kad talase smiri
Ti narodom o čelu ćeš stati
Iduć napried žurno
Kroz to vrieme burno!

Ustaj, rode; za slavom porenij
„Vile“ svoje na glas posestrime,
Ne nebu će dičnim med Slaveni
Da u zviezdah okuje ti ime:
I svedjer da sretan
Budeš vjekoljetan!

M l a d i r o d o l j u b i .

NA NOVO LJETO.

Kad se pomorci brodari zapute u koj kraj svieta sveudiljna jim briga da paze na sjevernicu iglu. A to zato, da nezajdu s prava puta, već ravno tjerajuć brod, da stignu u luku naumljena kraja. Ide li čovjek na put, ponese sve što će mu olakšati putovanje. Proračunat će daljinu do izvjestna mjesta, vagnut će poputbinu, premjeriti snagu, te providjen nuždanimi sredstvi ostavit će dom.

Kako pojedinci tako čine i triezni narodi. Naš je u tom, žalibože na jednom od poslednjih mjestah.

Bunjevci i Šokci ugarski dugo su spavali. Pojedini rodoljubi i njihovi prijatelji redom su se pomoljavali na pozorištu, da jih probude, dignu, pouče i u kolo prosviećenih narodah povuku, nebi li složni pokrenuli obću misao: kako da se razvija njihova narodnost obezbiediv njihov jezik, promaknu njihove škole, unapriedi njihovo gospodarstvo i, tim smrtnoj pogibelji otme njihov život. Ali ti su jedva sievno

rom ljubavi otačbinske, već su i zašli u zabit zaboravnosti. Zašto? jer nisu bili postojani, iskreni i odvažni ljudi. Te narod videći, da ga njegovi sinovi, inače u mnogoj struci odličnici, ostaviše, tegnu natrag, misleći, da je bunj-šokačkoj prosvjeti već odbio dvanajsti sat.

Nu Bog, ravnajući koleso narodnih udesah, privinuo je ljubavju k svomu srcu i naš već izmučeni, zanemareni i svojoj sudbini prepušteni narod, te mu poslao Jonu u dnevih najžešće kušnje, poslao, po srcu i imenu svoga ugodnika krstitelja Ivana, muža, da mu zatrubi gromkom trubljom Jozuevom: digni se, osviesti se, reci sám, o narode! jesi li još živ?

A narod odgovori; hvala Bogu!

U taj čas sjevnu munja, a veliko i malo, staro i mlado, što je krvi bunj-šokačke, ugleda lomna starca jaka duha, dje usred narodne tmine odavna stojeći visoko drži u desnoj zastavu prosvjete, a u lijevoj listak pouke. Učio je samac doklegod je mogo, a kad ga sile savile, pomože mu posestrima „Vila“, ovi je mu vienac kol tjemena i odlete k zakloništu u dubrave gorah.

Sa slave mu ime neumrlo!

Evo je iste u čednoj odori. Vratila se k rodu svomu srcem punim rodoljubiva žara. Drugarica slavskih „Vilah“ pokucaje na vratih jugoslavenah krune obih Stjepanah Dušana i Kriesimira, i negubi nade, da će se čedno i ljubezno širiti po gospodskih dvorih i seljačkih naših kolibicah.

Obećaje prije život izgubit, neg se Slavi majci iznevjeriti; prije sve ne svietu ostaviti, neg li svoj rod pometnuti; prije si smrt poželiti, nego li u našem rodu odmetnike gledati; prije sve odmanuti nego li nepravdu štiti.

Tko je „Vilu“ prije milovao, znađe joj pravac. A tko nije, neka zna: da će do Boga ljubiti bunj-šokačku narodnost, jezik, slobodu, slogu i ravnopravnost s ostalimi narodnostmi u Ugarskoj, postojećimi u granicah zakonah. Branit će pravedno slavenski probitak u monarkiji i izvan nje. Pazit će osobito jugoslavenske Kršćane u Turskoj i duševno vojevat za njihovu slobodu, a sve izvještaji crpljenimi iz listovah čisto jugoslavenskih. Donosit će članke poučne, zabavne i gospodarstvene struke, da bude prava zlatokosa ravijojla „Vila“ veseljakinja, ozbiljkinja i šaljkinja na domu našega roda.

To će joj u putu biti igla sjevernaca, na koju će vjerno paziti, vozeći zastavu naših svetinjah na ladjici narodnosti, preko burnih svjetskih talasah u zaljev slavenskoga spasa. A buduć nam je stoprv zapućenim dalek do njega plov i hod, kraj svih sredstvah s doma ponešenih, da neposrmeno, da nesustanemo i kojimgod načinom ladjicu s dragocienostmi o klisuru morsku neskrhamo, to molimo sav ustali naš narod i njegove prijatelje, da nam „Vilu“, ladjicom kormilujuću, podpomažu širenjem njenih krilah po svih stranah, djegod ima našega naroda i njegovih jednoplemenikah. Neoprostivi bo je kod Boga grieh da „Vila“ od blizu dvista hiljadah Bunjevaca i Šokacah neima ni hiljadu čitalacah za sto kukavnih novčićah na godinu!

Preporučujući se u zaštitu svomu rodu i čestitajući mu od srca sretno novo ljeto, nadom u Boga i u dobre ljude nastavlja put svoj preko uzvitlanih talasah života. — snažna i dobra, divna i neutrudiva.

„Bunj.- i Šokačka Vila.“

ZASTO MLADJI NEPOŠTIVAJU STARIJE?

Žalostno je po nas, kada se ovo pitanje namiće; jerbo služi dokazom, da je četvrta Božja zapovied kod nas izgubila svoju znamenitost. Malo je ljudi, koji bi svojom pozornostju o tom zapeli: da je Bog jedino toj zapoviedi namienio nagradu. A još je manje ljudi koji bi shvatili, da se na ovoj zapoviedi, kao jedinom temelju, razvijaju svi naši društveni odnošaji, skojimi usnivamo u obitelji, u otačbinu i svetu majku erkvu. Izvucij ovaj temelj izpod zadruge, pa će se uselit razsulo u obitelj, u državan i vjerski život.

Usljed čega pitanje: zašto mladji nepoštivaju starije? jedno je te isto s onim drugim: zašto se nepoštivaju kod nas zakoni? Ovo su blizanci rođeni jednim otcem od iste matere.

Na to pitanje ako hoćemo da izkreno odgovorimo, moramo reći: nepoštivaju zato, jerbo naši stariji, dakle rodi-

telji, nisu dobri. Istini za ljubav valja pripoznati, da ima predjelah, dje su komisari i latovi javne sigurnosti činovnici i službenici oprezni, pouzdani i marljivi ljudi. Ipak se dogodi, da se što ukrade ili tudje otme. Ne drugčije pako nalazise i onakvi obiteljih, dje su stariji Bogu i ljudem pogodni; a pa i pak se dogodi, da se zlo podkrade i uvuče u srce njihove djece.

No toga vendar nitko nesmie tajiti, da se po najviše kradje, otimačine tamo događaju dje su nevierni, nepouzdati, nemarni, neoprezni, jer baš i pokvareni komisari, i latovi. Već odavna znadu ljudi, da se nije moguće, očuvati od kućna tata.

Nije potrebno da je čovjek izučio 10—12 školah pa se prokušavao na „vrzinu kolu“: sliedeć razum svaki može znati, da su djeca spodobna svojim roditeljem!

Je li se rodilo diete, eto ti babe, strine, ujne i tetke, pa se zagledaju u oca i mater, dapače i u djedu i babu da pogode, na koga se uvr glo diete, i komu naliči? To jim nimalo nebi godilo, kad bi lik zajmilo od susjeda!

Pa kome je kadgod palo na pamet za to koriti rodbinu, što izpitkiva za tu spodobnost?

Ovo je tako prirodno, da bi svi navalili na čovjeka, koj bi smio protivno da tvrdi.

Ako je pako ovo istina kod onoga lika, što ga obraz iztaknjiva, imali smiona čovjeka, koj bi smio tajiti, da nije isto tako i kod onoga lika, što duša iztaknjiva? To je Božja naredba; dakle nepromjenljiva: da se uzima u oca i matere što je u djetetu, tielo i duša. Ovako je ostala ona razlika u 12 obiteljih, što su u Izraelu protekle od praotca Jakova. Ono, što treba da se mieša, vrši se naravnim putem po izboru u ženitbi.

Nisam dakle ja sam koj idem da korim starije, već ukoravaju oni sami sebe, kada se na sastancih jedan drugomu tuži: da ih djeca neslušaju. Nisu li ova djeca po Bogu od vas primila tielo i dušu? Nisu li podređena vašoj vlasti od početka svoga života? Je li dakle moguće da bi znala šta drugo neg ono što od vas vide i čuju? Ako li dakle znadu i tvore ono što je zlo, to govore i tvore ono, što su najvećom stranom od vas čuli i vidili, nehajni roditelji! Eto zašto ljudi pripoviedaju, kako je jedan goropadan sin latio za kiku svojega oca i dovuko ga do kućnoga praga, a otae mu reko: Stani sinko, ne dalje! I ja sam dovde dovuko oca moga!

Nu neću da budem nepravedan. Valja mi očitovati, da se zlo podkrade u dječji um i srce i po nevaljanjoj čeljadi i družih. Al da i to zlo, što je u čeljadi i u pokvarenih drugovih, s veće strane pada na roditelje. Te bi jih od toga teško umio obraniti najvještiji fiskal. Jerbo je stvar većma poznata, no da bi smio tko tajiti, da se o tom najmanje staramo, da dobru čeljad u službu primamo. Nas ni najmanja netare briga da li naša čeljad vrši dužnost, kojom je Bogu obvezana. U drugovih, ako i nebi rekao, da se riedko iztraživa vladanje, dosta će biti zabilježiti, da su i oni pronikli iz roditeljah nam spodobnih.

Ako nas dakle mladji nepoštivaju, tomu smo ponajviše sami krivi. Pa ako se ta krivica i dosad o naš vrat vješala, da ju nosimo na vlastitu smutnju, kano tati ukradjenju stvar preko sve občine, to će se ova krivica u buduće još većma svaljivati na naša ramena; jerbo, kako vidimo, država sve većma nataknjiva sebi obrazinu, na kojoj stoji pisano: što tko čini sve sebi! Ona misli: otvorene su crkve; ide li tko

